

HS30

VÄGLEDNING FÖR IMPLEMENTERING AV HS30:S KLIMATMÅL

240419

Framtagen för HS30 av:

Sara Borgström, 2024-03-05

WSP Sverige

Syfte och innehåll

Detta PM har tagits fram av HS30, Hållbart Stockholm 30, som ett stöd till medlemmarna i framtagande av och implementering av organisationernas klimatmål. Detta PM innehåller erfarenheter och rekommendationer kring hur klimatmål kan utformas och implementeras i byggprojekt, både nyproduktion och ROT-projekt. De förslag som lyfts fram här är inte det enda sättet att göra, men något som fungerar för många organisationer.

I detta dokument kommer vi enbart behandla frågan om minskning av klimatpåverkande utsläpp, inte åtgärder som leder till undvikna eller negativa utsläpp. Vi kommer fortsättningsvis använda oss av termen klimatpåverkan när vi refererar till klimatpåverkande utsläpp, då detta är den gängse användningen inom byggsektorn.

Bakgrund

Bygg- och fastighetsbranschen står för 20 procent av Sveriges växthusgasutsläpp, 30 procent av Sveriges energianvändning och 30 procent av Sveriges avfall. Nyproduktion och renoveringar står för hela 60 procent av de totala utsläppen från bygg- och fastighetsbranschen. Samtidigt råder bostadsbrist och enligt Boverket behöver det byggas 60 000 bostäder om året fram till 2030.

Den senaste rapporten (2022) från FN:s klimatpanel, IPCC, beskriver läget som mycket allvarligt. För att nå Parisavtalets +1,5-gradersmål behöver växthusgasutsläpp minska samt koldioxid fångas upp, lagras eller cirkuleras.

HS30:s medlemmar är verksamma inom fastigheter med betoning på utveckling och förvaltning av bostäder. Medlemmarna arbetar för att effektivt möjliggöra övergången till en långsiktigt hållbar bygg- och fastighetsbransch i Mälardalsregionen.

Samverkan och vetenskapligt baserad ambitionsnivå vägleder arbetet

HS30 fokuserar på klimatpåverkan från produktionsskedet i de byggnader vi låter uppföra, samt klimatpåverkan från de ROT-projekt vi genomför.

För att bidra till branschens och HS30:s medlemmars arbete för att reducera sin klimatpåverkan har HS30 valt att fokusera på att samlas kring åtgärder för att accelerera den omställning vi gemensamt behöver genomföra för att möta upp mot Parisavtalets mål om maximalt +1,5 grader uppvärmning.

Vi rekommenderar att tillämpa principerna inom Science Based Target initiative, SBTi, vid definition av målsättningar för projekt och att i redovisningen av klimatpåverkan följa metoderna för [GHG Protocol](#) och [vägledningen för Scope 3 för bostadsföretag](#).

Grundprinciper för detta arbete är att sätta mål för minskade utsläpp av växthusgaser på kort sikt, dvs inom fem till tio år, ofta till 2030, och på lång sikt, ofta till 2050.

HS30 ser inte att klimatkompensation är ett verktyg för att uppnå målen för minskad klimatpåverkan för byggnation fram till år 2030, men det står naturligtvis medlemsföretag fritt att kompensera utöver det åtagande det innebär att vara medlem i HS30.

I vårt arbete utgår vi från samverkan med, och med inspiration av Byggsektorns färdplan under Fossilfritt Sverige, Uppsala klimatprotokoll, Klimatarena Stockholm, Sweden Green Building Council (SGBC), Lokal Färdplan Malmö (LFM30) med flera.

Vad betyder en minskning av klimatpåverkan med 70 procent i nyproduktion?

För nyproduktion av byggnader finns det referensvärden framtagna för ett antal byggnadstyper, bland annat flerbostadshus. För de organisationer som inte har tagit fram egna baslinjer kan dessa användas för att ta fram målvärden. Många använder år 2020 som basår, men många olika basår förekommer.

Nedan presenteras förslag på målnivåer för varje år, för en stegvis minskning mellan 2020 och 2030, med en minskning med 70 procent till 2030. Värdet för 2020 är hämtat från Boverkets referensvärdesstudie. HS30 förordar en stegvis och linjär minskning per år snarare än hastig minskning de sista åren.

Tabell 2. Nivåer för maximal klimatpåverkan för nyproduktion av byggnader, baserat på planerat år för byggstart, med utgångspunkten att klimatpåverkan ska minska med 70 procent till 2030. Baslinjevärdena är hämtade från Boverkets referensvärdesrapport och systemgräns för ingående byggdelar och övrig beräkningsmetodik är enligt HS30:s beräkningsanvisningar.

Byggnadstyp	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Flerbostadshus	365	324	287	254	226	200	177	157	139	124	110
Småhus	165	146	130	115	102	90	80	71	63	56	50
Kontor	383	340	301	267	237	210	186	165	146	130	115
Skolor	376	333	296	262	232	206	183	162	144	127	113
Förskolor	326	289	256	227	202	179	158	140	125	110	98

Beräkning görs enligt [beräkningsanvisningar för HS30](#).

Hur kan vi stötta våra nyproduktionsprojekt att nå målen?

För att förenkla för projekten att arbeta med klimatoptimering finns en hel del centralt stöd som kan tas fram. Många organisationer har tagit fram detta i ett pilotprojekt, där man samtidigt har chansen att testa de olika delarna och anpassa dem för att på bästa sätt stötta i kommande projekt. Processen och det stöd som behövs är ju så klart unikt för varje organisation och olika typer av projekt, men flera gemensamma drag finns för dessa. Nedan presenteras några generella delar som ofta finns med.

För att en organisation ska nå sina mål behöver varje person som ska delta i genomförande ha incitament att bidra. Här finns många olika varianter för att skapa incitament från interna tävlingar¹, lönebonusar², viten³ och bonusar i avtal eller helt enkelt skarpa krav i upphandlingen⁴ till att delar av kostnaden inte betalas ut förrän kravet är uppfyllt. Olika lösningar passar olika organisationer, men fundera gärna på vad som kan göra det enklare för olika aktörer i hela genomförandet att prioritera klimatarbetet.

Några gemensamma delar kopplade till genomförande är generella oavsett om det rör sig om nyproduktion eller ROT, anläggning eller byggnader. Dessa delar kan ofta förberedas genom att ta fram centralt stöd.

1. Målsättning
2. Process
3. Upphandlingskrav
4. Uppföljning

Ett förslag är att klimatprestandanivå sätts utifrån planerad byggstart. För att kunna projektera byggnaden behöver målsättningen vara känd tidigt i projektet och slås fast senast vid tex bygglov. Det händer att byggstart flyttas fram. Rekommendationen är ändå att låta målet ligga krav om det inte rör sig om många år (tex två kalenderår), eftersom ett ändrat mål kan innebära kostsam omprojektering.

Processen för klimatoptimeringsarbete i projekt ser olika ut, men gemensamt för många organisationer är nedanstående delar. Gå gärna igenom processen och slå fast i vilka dokument och i vilka skeden de olika delarna ska ingå i. Ska det finnas med en tidig klimatberäkning redan i investeringsbeslutet? Finns det andra beslutspunkter där det behöver finnas med information om klimatpåverkan?

¹ White arkitekter

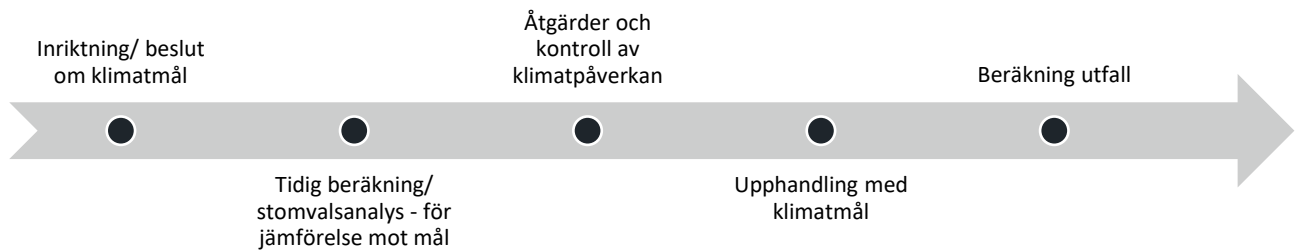
² Skanskas chefer

³ Framtiden Byggutveckling

⁴ Familjebostäder i Stockholm

Normalt sett går det att göra en första beräkning av klimatpåverkan redan när det finns volymskisser och en tanke om stomval. Ofta utvärderas flera olika byggsystem avseende klimatpåverkan. I de fall ursprungsdesignen inte uppfyller klimatmålet behöver åtgärder genomföras för att säkerställa att målen nås.

En kritisk del av arbetet är att säkerställa att projektets klimatmål inkluderas i upphandling av entreprenör och att det blir tydligt vad som händer om entreprenören inte uppfyller målet. Här finns en rad olika upphandlingsformer och skrivningar med allt från tydliga viten, innehållen slutbetalning till bonusar, samt olika kombinationer däremellan. Exempel på hur man kan arbeta med klimatkrav finns i en [vägledning](#) från IVL. Många arbetar i samverkansentreprenader när man arbetar med mycket högt ställda målsättningar.

Uppföljning sker som regel på färdig byggnad, vilket är praktiskt då även klimatdeklarationen ska lämnas in då. Många gånger sker ändringar mellan bygghandling och färdig byggnad, varför det är viktigt att säkerställa att klimatberäkningen är gjord för de byggprodukter som faktiskt byggts in i byggnaden. Genom att kräva in verifikat, enligt [beräkningsanvisningarna](#), säkerställs detta.

Hur kan vi arbeta med klimatpåverkan från ROT?

Arbetet med klimatoptimering i ROT-projekt är än så länge mer omoget än arbetet inom nyproduktion. En annan del är att det ofta är projekt med betydligt mindre budget och kortare tidplan varför klimatoptimeringsarbetet behöver vara ännu smartare och effektivare. Samma processteg som i nyproduktion kan dock användas i arbetet.

Det första steget är att sätta mål och hur detta görs varierar med vilken typ av projekt det är.

1. Tillbyggnad. Samma mål som används för nyproduktion används ofta.
2. Större ombyggnationer, tex ombyggnad från stomrent. Utgångsvärden för nyproduktion för de byggdelar som omfattas av renoveringen kan användas som utgångsvärde. Dessa värden kan hittas i [referensvärdesrapporten](#).
3. Mindre renoveringar i form av inre renovering och yttre renovering. Här behöver en projektspecifik utgångsberäkning användas, antingen genom att använda projektspecifika mängder eller nyckeltal för olika typer av renoveringsåtgärder. Det pågår ett flertal initiativ som har tagit fram schablonvärden för klimatpåverkan från olika typer av renoveringsåtgärder som kan användas för att ta fram ett projektspecifikt utgångsvärde.

I många fall är samma typ av renoveringsåtgärder återkommande i beståndet varför en lösning som ger minskad klimatpåverkan kan arbetas in som standardarbetssätt i kommande projekt.

Målformuleringar för klimatprestanda i ROT-projekt

För att kunna mäta minskad klimatpåverkan för ett ROT-projekt behöver en projektspecifik baslinje tas fram. Baslinjen bör motsvara konventionell byggteknik och material som är representativa för basåret, 2020.

Ett mål kan sen tas fram som en andel av baslinjens klimatpåverkan. Nedan visas ett exempel på hur en stegvis minskning av klimatpåverkan kan fastställas utifrån planerat år för byggstart. För att mäta måluppfyllnaden behöver en klimatberäkning för färdigt projekt genomföras.

Tabell 1. Tabellen visar nivå för kvarvarande klimatpåverkan jämfört med år 2020 per år, baserat på planerat år för byggstart, för en minskningsbana där reduktionen är 70 procent mellan 2020 och 2030.

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
100%	89 %	79 %	70 %	62 %	55 %	49 %	43 %	38 %	34 %	30 %

Nedan följer ett exempel på ett ROT-projekt

- Baslinje för klimatpåverkan: 12 ton CO₂e
- År för byggstart: 2024 (alltså minskning till 62 procent av baslinjen enligt tabell 1 ovan)
- Mål för klimatpåverkan: 12*0,62 = 7,4 ton CO₂e